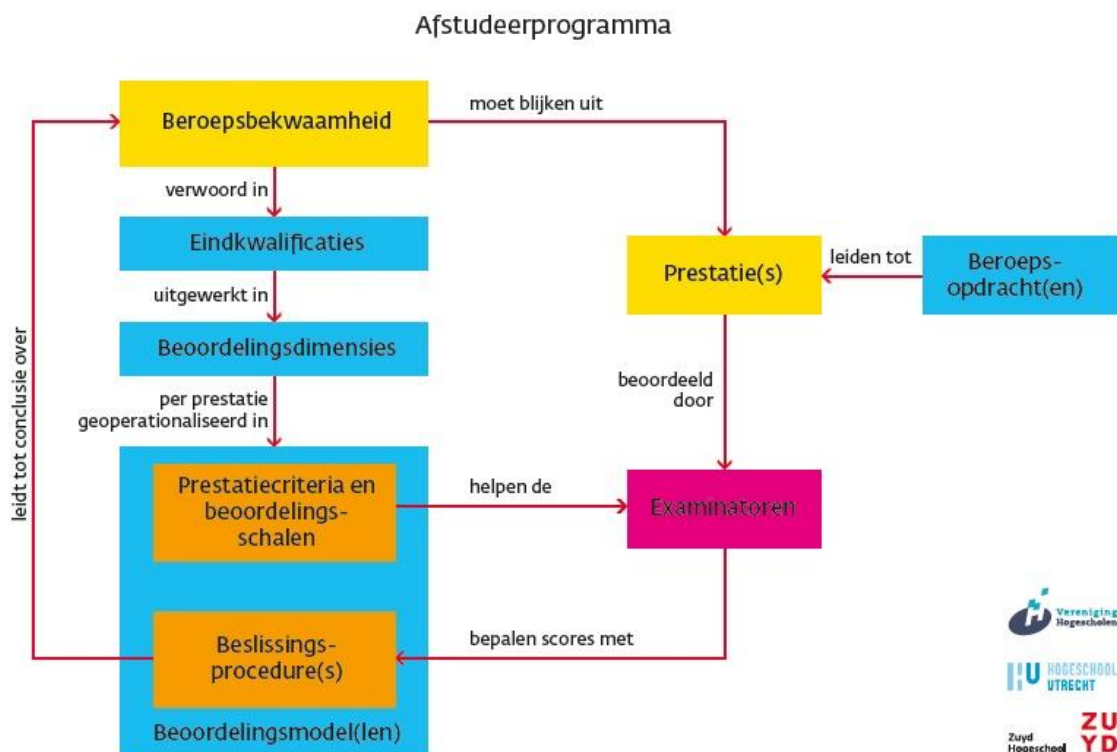

Praktijkbeschrijving 'Pilot Protocol Afstuderen'

[Naam opleiding]

[Hogeschool]

[Versie]
[Datum]
[Auteurs]

Voorwoord

Alle deelnemers aan de 'Pilot Protocol Afstuderen 2014-2016' maken een praktijkbeschrijving. Het doel hiervan is driedig:

- 1. vast te stellen wat elk deelnemer van het project heeft geleerd. Het maken van een praktijkbeschrijving helpt om systematisch te reflecteren op uw activiteiten en daarmee nieuwe kennis op te doen over wat er wel en niet werkt en waarom dat zo is.*
- 2. de aanpak van uw opleiding overdraagbaar te maken voor andere opleidingen. De praktijkbeschrijving voorziet in een verhaal dat andere geïnteresseerden vertelt op welke manier het protocol afstudeerfase geïmplementeerd kan worden in een specifieke opleidingscontext .*
- 3. gegevens op een uniforme wijze aan te leveren voor de cross-case analyse.*

Het is van belang dat de praktijkbeschrijvingen uniform zijn opgezet zodat wij vanuit de beide betrokken lectoraten ze aan het eind van het project kunnen vergelijken. De inhoudsopgave op de volgende pagina geeft een overzicht van alle onderdelen van de praktijkbeschrijving. In het vervolg wordt steeds aangegeven welke informatie je minimaal moet aanleveren. Soms staat er ook bij in welke vorm dat moet.

Om het project dusdanig in te kunnen richten zodat alle benodigde informatie tijdens het traject kan worden verzameld, is het belangrijk om aan het begin van het project kennis te nemen van de eisen in deze handleiding. Dat betekent dat er al bij de start nagedacht moet worden over de wijze waarop de effecten van de implementatie worden gemeten en hoe het proces zal worden geëvalueerd..

De praktijkbeschrijving bestaat uit vijf delen. Bij elk van de delen staat een korte toelichting. De toelichting kan in de eigen praktijkbeschrijving worden verwijderd. Deel 1 t/m 3 dienen zoveel mogelijk uitgewerkt te worden voordat de implementatie gaat plaatsvinden. Deel 4 en 5 werk je uit na afronding van de implementatie, aan het eind van het project. De gegevens daarvoor verzamel je gedurende het gehele project.

We wensen je veel succes en ook plezier bij het werken aan deze praktijkbeschrijving!

*Daan Andriessen - Hogeschool Utrecht | lectoraat Methodologie van Praktijkgericht Onderzoek
Mirjam Snel - Hogeschool Utrecht | lectoraat Methodologie van Praktijkgericht Onderzoek
Dominique Sluijsmans - Zuyd Hogeschool | lectoraat Professioneel Beoordelen
Fleurie Nievelstein - Zuyd Hogeschool | lectoraat Methodologie van Praktijkgericht Onderzoek*

Inhoudsopgave

Inleiding	4
Deel 1: Contextbeschrijving	4
1.1 Algemene informatie	4
1.2 Afstudeerprogramma	4
1.3 Beroep en beroepsbekwaamheid	5
1.4 Kwaliteit	5
1.5 Motivatie	5
Deel 2: Diagnose	6
2.1 Stand van zaken bij de start van het project.....	6
2.2 Beoordeling van het afstudeerprogramma aan de hand van het Protocol	6
2.3 Zelfevaluatie STand van zaken AfstudeerProgramma hbo (STAP)	7
2.4 Beeld van het afstudeerteam.....	7
2.5 Probleemdefinitie	7
2.6 Ervaringen in de diagnosefase.....	7
Deel 3: Verbeterplan	9
3.1 Wat willen we verbeteren?.....	10
3.2 Waarom willen we dat?	10
3.3 Hoe willen we dat bereiken?	10
3.4 Wat hebben wij daarvoor nodig?.....	10
3.5 Wat gaan we concreet doen en wanneer?.....	10
3.6 Welke processen vinden er door onze activiteiten plaats waardoor wij onze doelen gaan bereiken?	10
3.7 Ervaringen in de ontwerpfase	13
Deel 4: Resultaatevaluatie	13
4.1 Bereikte resultaten	13
4.2 Ontwikkeling zelfevaluatie STand van zaken AfstudeerProgramma hbo (STAP)	13
4.3 Ontwikkeling teamportret	13
4.4 Eigen indicatoren	13
Deel 5: Procesevaluatie	14
5.1 Reflectie terug.....	14
5.2 Eindoordeel.....	14
5.3 Reflectie korte termijn	14
5.4 Reflectie lange termijn	14
Bijlagen	15

Inleiding

Korte inleiding op dit document

Deel 1: Contextbeschrijving

Doel:

inzicht geven in de specifieke instellings- en opleidingscontext waarin de 'Pilot Protocol Afstuderen' wordt geïmplementeerd.

Toelichting:

Dit hoofdstuk van de praktijkbeschrijving zal inzicht geven in de context waarbinnen de Pilot Protocol Afstuderen bij jullie opleiding plaatsvindt. Het gaat hier om een rijke beschrijving van alle (niet-beïnvloedbare) contextvariabelen. De context zal van invloed zijn op de keuze van het verbeterplan dat jullie gaan opzetten, en mogelijk is de context ook van invloed op het resultaat. Beschrijf daarom zoveel van de context als jullie nodig achten.

Als je het protocol gaat toepassen bij verschillende opleidingen, dan zijn dat verschillende contexten. Maak dan voor iedere opleiding een volledige contextbeschrijving. Soms kan het handig zijn om gebruik te maken van de laatste kritische reflectie van de opleiding (audit / visitatie). Behandel bij het beschrijven van de context de volgende variabelen. Neem hierbij de tabel over, of neem de indeling van de tabel als paragrafen en subparagrafen over.

1.1 Algemene informatie

Opleiding	Naam van de opleiding
	Voltijd / deeltijd
	Waartoe wordt opgeleid. Denk bijvoorbeeld aan: <ul style="list-style-type: none">- Het karakteristieke van het beroep- De visie en missie van de opleiding Gebruik bijvoorbeeld teksten uit voorlichtingsmateriaal
	Aantal studenten op de opleiding. Maak een onderverdeling in: <ul style="list-style-type: none">- Cohort (jaar)- Geslacht- Vooropleiding
	Martkaandeel
Kenmerken van de studenten binnen de opleiding	<ul style="list-style-type: none">- Indicatie van de gemiddelde leeftijd- Zijn er specifieke variabelen bekend die het afstudeersucces positief of negatief beïnvloeden? Hoe ziet de studentenpopulatie er uit op die variabelen?
Afstudeerrendement	Het aandeel van het totaal aantal studenten dat het diploma haalt in de nominale studieduur + één jaar.

1.2 Afstudeerprogramma

Inrichting afstudeerprogramma	Overzicht eindkwalificaties (verwijs naar een bijlage, als het van toepassing is met een paginanummer) De aansluiting met de landelijke opleidingsprofielen / beroepsprofielen
-------------------------------	---

	Voorwaarden om deel te kunnen nemen aan de afstudeerfase
	Overzicht onderdelen van afstudeerprogramma <ul style="list-style-type: none"> - Cursussen met het aantal EC's - Competentiematrix (verwijs naar een bijlage, , als het van toepassing is met een paginanummer) - ...
	Toetsprocedure van de afstudeerfase <ul style="list-style-type: none"> - Stappen - Betrokkenen - Rol van het werkveld - Onderscheid begeleiden / beoordelen - Vier-ogen-beleid - ...
	Afstudeerhandleiding (verwijs naar een bijlage)
	Beoordelingsmodellen onderdelen afstudeerprogramma (verwijs naar een bijlage, als het van toepassing is met een paginanummer)
	Wijze van externe validering
Kenmerken van de docenten die werkzaam zijn in de afstudeerfase	<ul style="list-style-type: none"> - Percentage docenten met master opleiding - Percentage examinatoren met BKE-kwalificatie -
Wat is het beleid van de opleiding ten aanzien van de implementatie van BKE?	
Totstandkoming huidige afstudeerprogramma	Is bekend hoe het huidige afstudeerprogramma tot stand is gekomen? Is het organisch gegroeid of is het in het recente verleden (her)ontworpen? Indien (her)ontworpen, op basis van welke visie/uitgangspunten?

1.3 Beroep en beroepsbekwaamheid

Verzamel een aantal foto's die kernachtig de kerntaken van het beroep aangeven en laten zien wanneer een student beroepsbekwaam is. Geef op basis hiervan een typering van het beroep en van de belangrijkste beroepsproducten die in het beroep centraal staan (zie indeling in beroepsproducten uit Beoordelen is mensenwerk, blz. 8). Neem de foto's op in een bijlage en verwijs hiernaar.

1.4 Kwaliteit

Wat zijn de laatste scores van de interne en externe audit op standaard 3: toetsbeleid?	
Wat zijn de laatste scores van de interne en externe audit op standaard 3: (vanaf september 2014 standaard 4): eindniveau?	

1.5 Motivatie

Waarom heeft de opleiding ervoor gekozen om deel te nemen aan de pilot? Maak hier gebruik van de informatie uit het aanmeldformulier.

Deel 2: Diagnose

Doel: inzicht geven in de aard van de problematiek en de mogelijke oorzaken.

Toelichting:

In dit hoofdstuk is het van belang expliciet te maken welk probleem (verbetering / vernieuwing) jullie willen aanpakken en waardoor dat probleem volgens jullie wordt veroorzaakt. Stel hiervoor een diagnose op. Gebruik als input antwoorden op de 12 vragen uit het "Protocol verbeteren en verantwoorden van afstuderen in het HBO", de resultaten van de eerste meting met de Zelfevaluatie STand van zaken AfstudeerProgramma hbo (STAP), de eerste meting met het Teamportret en aan analyse van de samenhang binnen het afstudeerprogramma aan de hand van het model van het afstuderen (spelbord).

2.1 Stand van zaken bij de start van het project

Geef aan wat bij de start van het project bekend was over de kwaliteit van het afstudeerprogramma. Maak hierbij gebruik van beschikbare accreditatierapporten, rapporten van interne audits en andere onderzoeken.

2.2 Beoordeling van het afstudeerprogramma aan de hand van het Protocol

Geen een zo volledig mogelijk antwoord op de 12 vragen uit het protocol. Maak daarbij gebruik van onderstaande tabel.

	Antwoord: Ja / Nee, omdat..
Eindkwalificaties	
1. Weerspiegelen de eindkwalificaties van de opleiding zowel de eisen vanuit het werkveld als de eisen aan het hbo-niveau?	
2. Heeft de opleiding het vereiste niveau voor onderzoekend voor onderzoekend vermogen beschreven in de eindkwalificaties?	
3. Toetst de opleiding alle eindkwalificaties in het afstudeerprogramma en, indien het meerdere afstudeeronderdelen betreft, is het duidelijk waar wat getoetst wordt?	
Beroepsopdrachten	
4. Zijn de beroepsopdrachten die studenten uitvoeren in het afstudeerprogramma geschikt voor het aantonen van de te verwerven eindkwalificaties?	
5. Bewaakt de opleiding dat de complexiteit van de beroepsopdrachten voor alle studenten dezelfde is en dat er een vergelijkbare mate van zelfstandigheid van hen verwacht wordt bij de uitvoering hiervan?	
Beoordeling	
6. Waarborgt de opleiding dat elke examinerator bekwaam is om een onderbouwd oordeel van de prestaties van studenten tot stand te brengen?	
7. Bieden de gehanteerde beoordelingsmodellen voldoende garantie op een valide, betrouwbare en transparante beoordeling en zijn ze tegelijkertijd werkbaar voor examinatoren?	
8. Borgt de opleiding een gemeenschappelijke interpretatie van beoordelingsmodellen door de examinatoren?	
9. Is de beoordelingsprocedure voor alle betrokkenen transparant en werkbaar en bevordert deze een zo betrouwbaar mogelijke beoordelingsprocedure voor alle betrokkenen transparant en werkbaar en bevordert deze een zo betrouwbaar mogelijke beoordeling.	
Randvoorwaarden	

	Antwoord: Ja / Nee, omdat..
10. Zorgt de opleiding ervoor dat het afstudeerprogramma door alle betrokkenen binnen de beschikbare tijd en mogelijkheden uitgevoerd kan worden?	
Verantwoording en ontwikkeling kwaliteit	
11. Geeft de opleiding invulling aan het 'vreemde ogen' principe om de kwaliteit van het afstudeerprogramma aantoonbaar te bevorderen?	
12. Overlegt de opleiding bij een visitatie bewijzen die samen een transparant en representatief beeld van het afstudeerprogramma en het gerealiseerde eindniveau van studenten?	

2.3 Zelfevaluatie STand van zaken AfstudeerProgramma hbo (STAP)

Geef de resultaten weer van de 1^e meting van de Zelfevaluatie STand van zaken AfstudeerProgramma hbo (STAP). Geef daarbij aan wie er zijn bevraagd en wanneer dat is geweest.

2.4 Beeld van het afstudeerteam

Geef de resultaten weer van de 1^e meting van het teamportret. Geef daarbij aan wie er zijn bevraagd en wanneer dat is geweest. Geef kleur aan de scores en resultaten van de opdrachten ten aanzien van het teamportret. Wat zeggen de resultaten over de wijze waarop het team nu samenwerkt en wat betekent dit voor het project?

2.5 Probleemdefinitie

Maak op basis van het verzamelde materiaal een probleemanalyse. Wat is het centrale probleem of wat zijn de problemen en waardoor worden die veroorzaakt? Beschrijf welke keuze de opleiding na de diagnosefase maakt. Welk probleem gaat de opleiding de komende 1,5 jaar oppakken?

2.6 Ervaringen in de diagnosefase

Beschrijf de aanpak die jullie hebben gehanteerd bij het maken van de diagnose. Wie waren erbij betrokken? Hoe hebben jullie het ervaren om de protocolvragen te beantwoorden met de door jullie gekozen aanpak? Geef in onderstaande tabel aan via welke aanpak de vragen uit het protocol zijn beantwoord. Geef tevens aan welke vragen in de praktijk gemakkelijk en/of moeilijk te beantwoorden zijn gebleken en waarom.

	Methodiek Betrokkenen: Rollen en Verantwoordelijkheden Hoe is de methodiek toegepast en wat waren de ervaringen?	Moeilijkheidsgraad van het beantwoorden van deze vraag 1 = heel makkelijk te beantwoorden 5 = heel moeilijk te beantwoorden	Waarom was deze vraag moeilijk / makkelijk te beantwoorden?
Eindkwalificaties			
1. Weerspiegelen de eindkwalificaties van de opleiding zowel de eisen vanuit het werkveld als de eisen aan het hbo-niveau?			
2. Heeft de opleiding het vereiste niveau voor onderzoekend voor onderzoekend vermogen beschreven in de eindkwalificaties?			

	Methodiek Betrokkenen: Rollen en Verantwoordelijkheden Hoe is de methodiek toegepast en wat waren de ervaringen?	Moeilijkheidsgraad van het beantwoorden van deze vraag 1 = heel makkelijk te beantwoorden 5 = heel moeilijk te beantwoorden	Waarom was deze vraag moeilijk / makkelijk te beantwoorden?
3. Toetst de opleiding alle eindkwalificaties in het afstudeerprogramma en, indien het meerdere afstudeeronderdelen betreft, is het duidelijk waar wat getoetst wordt?			
Beroepsopdrachten			
4. Zijn de beroepsopdrachten die studenten uitvoeren in het afstudeerprogramma geschikt voor het aantonen van de te verwerven eindkwalificaties?			
5. Bewaakt de opleiding dat de complexiteit van de beroepsopdrachten voor alle studenten dezelfde is en dat er een vergelijkbare mate van zelfstandigheid van hen verwacht wordt bij de uitvoering hiervan?			
Beoordeling			
6. Waarborgt de opleiding dat elke examinerator bekwaam is om een onderbouwd oordeel van de prestaties van studenten tot stand te brengen?			
7. Bieden de gehanteerde beoordelingsmodellen voldoende garantie op een valide, betrouwbare en transparante beoordeling en zijn ze tegelijkertijd werkbaar voor examinatoren?			
8. Borgt de opleiding een gemeenschappelijke interpretatie van beoordelingsmodellen door de examinatoren?			
9. Is de beoordelingsprocedure voor alle betrokkenen transparant en werkbaar en bevordert deze een zo betrouwbaar mogelijke beoordelingsprocedure voor alle betrokkenen transparant en werkbaar en bevordert deze een zo betrouwbaar mogelijke beoordeling.			
Randvoorwaarden			
10. Zorgt de opleiding ervoor dat het afstudeerprogramma door alle betrokkenen binnen de beschikbare tijd en mogelijkheden uitgevoerd kan worden?			
Verantwoording en ontwikkeling kwaliteit			
11. Geeft de opleiding invulling aan het 'vreemde ogen' principe om de kwaliteit van het afstudeerprogramma aantoonbaar te bevorderen?			
12. Overlegt de opleiding bij een visitatie bewijzen die samen een transparant en representatief beeld van het afstudeerprogramma en het gerealiseerde eindniveau van studenten?			

Deel 3: Verbeterplan

Doel:

Inzicht geven in de geplande interventies en activiteiten en in de redenering die daar achter zit.

Toelichting:

Beschrijf wat jullie gaan doen om de problematiek die in de diagnosefase is gedefinieerd aan te pakken. Formuleer hiervoor eerst een doelstelling voor het project en benoem concrete te bereiken resultaten. Beschrijf waarom dat een belangrijk doel is. Geef aan welke veranderingen (interventies) jullie gaan aanbrengen en waar die ingrijpen in het model afstuderen. Maak het plan concreet door activiteiten te benoemen en in de tijd te plannen. Geef ook de redeneerketens weer waaruit blijkt wat maakt dat de gekozen activiteiten leiden tot de beoogde resultaten.

In onderstaande tabel staan in de rechter kolom alle vragen die voor het onderzoek in deze praktijkbeschrijving moeten worden beantwoord. Deze vragen zijn dan ook in 'onderzoekstaal' verwoord. In de linker kolom hebben we geprobeerd de onderzoeksvragen te groeperen in 'praktijktaal'. Deze kunnen de onderzoeker helpen om in gesprek met betrokkenen uit de praktijk (zoals leden van het projectteam en het management) aan de informatie te komen. In de uiteindelijke versie van de praktijkbeschrijving zijn de vragen in de linker kolom de paragraafkoppen.

Vragen vanuit de praktijkperspectief	Vragen vanuit onderzoekersperspectief
<p>Wat willen we verbeteren? (Bijvoorbeeld: de betrouwbaarheid van de beoordeling verbeteren zodat het verschil in beoordeling niet groter is dan een heel punt)</p>	<p>Wat is de doelstelling van het project? Welke concrete resultaten moet het project behalen? Houd rekening met mogelijke veranderingen in het beroep: Hoe ziet her beroep waarvoor jullie opleiden er over vijf jaar uit? Sluit de voorgestelde interventie hierop aan? In hoeverre sluit(en) de voorgestelde interventie(s) aan op ontwikkelingen binnen jullie opleiding?</p>
<p>Waarom willen we dat? (Bijvoorbeeld: voor studenten is het van belang dat hun beoordeling afhangt van hun prestaties en niet van de beoordelaar)</p>	<p>Waarom is het voor jullie opleiding (en voor jullie samenwerkingspartners) van belang om deze resultaten te behalen? Door wie wordt de doelstelling onderschreven?</p>
<p>Hoe willen we dat bereiken? (Bijvoorbeeld: het organiseren van meerdere kalibreersessies die bijdragen aan een gemeenschappelijke interpretatie van het beoordelingsmodel door de examinatoren)</p>	<p>Welke interventie(s) stellen jullie voor? Houd er rekening mee dat er voor het bereiken van het doel vaak meerdere elementen van het afstudeerprogramma een rol spelen (zie conceptueel model op spelbord)</p>
<p>Wat hebben wij daarvoor nodig? (Bijvoorbeeld: Hiervoor hebben we commitment van management en docenten nodig, tijd, een methodiek voor het houden van kalibreersessies en een goede moderator. Zie Andriessen, D. et al. (2015) Handleiding Kalibreersessies).</p>	<p>Welke instrumenten (methoden, aanpakken, werkwijzen) en middelen zijn er nodig om tot het gewenste resultaat te komen, en waarom? Wie moet er vanuit welke rol betrokken worden bij de uitvoering van de interventie(s), en waarom? Welke kennis hebben jullie nog nodig om de interventie goed te kunnen ontwerpen? Ga op zoek naar bronnen waarmee jullie de voorgenomen interventies kunnen onderbouwen en/of kunnen toetsen.</p>

<p><i>Wat gaan we concreet doen en wanneer?</i> (Bijvoorbeeld: We maken een plan en leggen dat voor aan het MT. We informeren de docenten over doel en opzet. We gaan op zoek naar een moderator. In het jaarrooster prikken we drie kalibreersessies van 2 uur, etc.)</p>	<p><i>Geef een gedetailleerde stapsgewijze beschrijving van de werkwijze die zal worden gehanteerd om middels de voorgestelde interventie(s) te komen tot de gewenste uitkomst.</i></p> <p><i>Wat is de planning van jullie activiteiten (s)? Geef op hoofdlijnen de fasering van de activiteiten weer.</i></p> <p><i>Hoeveel tijd (in weken/maanden) reserveren jullie per fase?</i></p>
<p><i>Welke processen vinden er door onze activiteiten plaats waardoor wij onze doelen gaan bereiken?</i> (Bijvoorbeeld: door het organiseren van een kalibreersessie gaan docenten met elkaar in gesprek over de interpretatie van beoordelingscriteria. Ze wisselen betekenissen uit en passen hun eigen opvattingen aan waardoor er een meer gemeenschappelijke interpretatie ontstaat. We gaan dit evalueren door systematisch bij te houden hoe groot het verschil is in beoordeling tussen de 1^e en 2^e beoordelaar. We kijken of hier een positieve ontwikkeling in zit. Daarnaast evalueren we de kalibreersessies met de deelnemers.)</p>	<p><i>Schrijf voor iedere interventie afzonderlijk een redeneerketen uit:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> •Wat is de interventie? •Welke mechanismen worden geactiveerd? •Wat is het beoogde resultaat? <p><i>Geef aan op welke manier jullie de interventie(s) gaan evalueren/beoordelen? Denk daarbij aan indicatoren voor de beoogde mechanismen en de beoogde resultaten.</i></p>

3.1 Wat willen we verbeteren?

3.2 Waarom willen we dat?

3.3 Hoe willen we dat bereiken?

3.4 Wat hebben wij daarvoor nodig?

3.5 Wat gaan we concreet doen en wanneer?

3.6 Welke processen vinden er door onze activiteiten plaats waardoor wij onze doelen gaan bereiken?

Toelichting op de redeneerketen:

Het idee van de redeneerketen is gebaseerd op het werk van Denyer, Tranfield, & Van Aken, (2008). Zij stellen dat het van belang is om bij het zoeken naar kennis over oplossingen voor organisatieproblemen om deze oplossingen te beschrijven in een vast format, namelijk in de CIMO-logica: Voor het bereiken van resultaten (Outcomes) in een bepaalde situatie (Context) ondernemen organisaties bepaalde activiteiten (Interventions) die bepaalde processen triggeren (Mechanisms). CIMO staat dus voor Context -> Interventie -> Mechanisme -> Outcome. Het organiseren van een serie kalibreersessies is zo'n interventie waarvan het beoogde resultaat is dat er een grotere onderlinge overeenstemming ontstaat bij de beoordeling van examinatoren (Outcome). De kalibreersessie triggert een reeks van processen bij de deelnemers: ze wisselen betekenissen uit en passen hun eigen opvattingen aan waardoor er een meer gemeenschappelijke interpretatie ontstaat (Mechanismen).

Een redeneerketen is een uitgeschreven redenering volgens de CIMO-logica die aangeeft waarom een interventie tot het beoogde resultaat zal leiden. Het is veelal een keten omdat er vaak sprake is van meerdere interventies en meerdere resultaten met daartussen een keten van mechanismen. Omdat het vaak gaat om meerdere interventies spreken we in dit document over een arrangement van interventies.

Het opstellen van een redeneerketen dient vier doelen:

1. Het helpt bij het expliciteren van het arrangement. Door systematisch te analyseren welke interventies je doet, welke effecten je daarvan verwacht en waarom je die verwacht, zie je geen interventies over het hoofd.
2. De redeneerketen maakt het arrangement beter overdraagbaar. Lezers begrijpen waarom je hebt gekozen voor een bepaalde aanpak en kunnen beter beoordelen of die aanpak bij hen past.
3. De redeneerketen helpt bij het identificeren van variabelen die kunnen worden gemeten om de effecten van de interventies vast te stellen. Zo kan de redeneerketen helpen bij het formuleren van evaluatievragen die aan examinatoren kunnen worden gesteld.
4. De redeneerketen helpt bij het evalueren van het gekozen arrangement. Bij elk onderdeel van de redeneerketen kan je jezelf aan het einde van het project afvragen of de veronderstelde mechanismen en effecten daadwerkelijk zijn opgetreden.

Bij het opstellen van een redeneerketen kan je gebruik maken van twee stappen:

1. Maak een visueel schema van de interventies, mechanismen en outcomes
2. Beschrijf de interventies, mechanismen en outcomes in tabellen (een tabel per interventie)

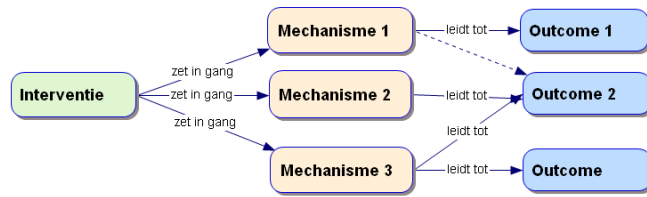
Ad.1 Allereerst maak je een “hardop-denken” schema met links alle interventies en rechts alle gewenste outcomes. Dan ga je na welke “mechanismen” liggen tussen de interventies en de gewenste outcomes.

Een **outcome** is een bepaalde toestand of staat die je wilt bereiken zoals in paragraaf 3.1. is beschreven. Outcomes kunnen op verschillende niveaus plaatsvinden: bij examinatoren, docenten, studenten en bij de opleiding als geheel, c.q. academie/faculteit of misschien zelfs de gehele hogeschool.

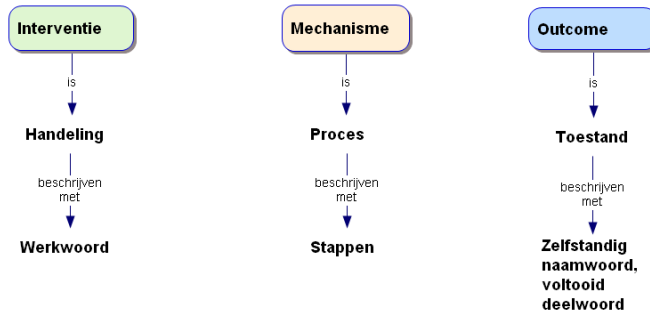
Een **interventie** is een handeling of activiteit en bevat dus altijd een werkwoord, bijvoorbeeld: houden van een kalibreersessie, organiseren van een bijeenkomst met het werkveld, of instellen van een ontwikkelgroep voor het herontwerpen van een beoordelingsmodel.

Een **mechanisme** is een proces dat plaats vindt tussen de interventie en de outcome. Een mechanisme geeft het antwoord op de vraag “waarom leidt de interventie tot de outcome?” Een mechanisme heeft de vorm van een procesbeschrijving. Bijvoorbeeld: een kalibreersessie leidt tot uitwisseling van betekenissen die docenten geven aan prestatiecriteria en gezamenlijke afspraken daar over. Voor meer informatie over mechanismen zie (Pawson & Tilley, 1994).

In schema:

LEGENDA

Ad.2 Hierna leg je de redeneerketen vast in een aantal tabellen. Per interventie 1 tabel:

<p><i>Interventie:</i> Korte beschrijving van de interventie Wat gaan we doen?</p>	<p><i>Mechanisme 1:</i> Vooronderstelling over het proces dat ervoor zorgt dat de interventie leidt tot de outcome. Antwoord op de vraag waarom werkt de interventie?</p>	<p><i>Outcome 1:</i> Beschrijving van de te verwachten outcomes (effecten) van de interventie: wat zijn de beoogde resultaten?</p>
	<p><i>Evt. mechanisme 2</i></p>	<p><i>Evt. outcome 2</i></p>
<p><i>Evt. mechanisme 3 etc.</i></p>		<p><i>Evt. outcome3 etc.</i></p>

Toelichting bij de indicatoren waarmee je de effectiviteit van de interventies gaat vaststellen: Aan het einde van het project is het belangrijk om vast te stellen of de interventies de beoogde outcome hebben gerealiseerd. Bedenk een aantal kwalitatieve en bij voorkeur ook kwantitatieve indicatoren om deze effecten te kunnen bepalen. Zet deze in onderstaande tabel. Geef hierbij aan op welke momenten je deze indicatoren gaat meten. Daarbij heeft het de voorkeur om een meting te doen voordat je de interventie invoert en daarna. Ook is het van belang om te kunnen bepalen of de gerealiseerde outcomes ook het gevolg zijn van de interventies. Daarvoor kan je proberen om ook indicatoren te meten die betrekking hebben op de veronderstelde mechanismen. Indien mogelijk zou je ook kunnen werken met een controlegroep.

<i>Meetmomenten</i>	<i>Interventie indicatoren</i>	<i>Mechanisme indicatoren</i>	<i>Outcome indicatoren</i>
<i>Vooraf (nulmeting)</i>			
<i>Halverwege het project</i>			
<i>Aan het einde van het project</i>			
<i>Retentiemeting een jaar na het project</i>			

3.7 Ervaringen in de ontwerpfase

Beschrijf de ervaringen van de aanpakken die jullie hebben gehanteerd bij het ontwerpen van de oplossing. Waarom hebben jullie daarvoor gekozen? Wie waren erbij betrokken? Wat waren de overgingen? Hoe jullie het hebben ervaren?

Deel 4: Resultaatevaluatie

Doel: inzicht geven in de resultaten van het gekozen verbeterplan aan de hand van kwalitatieve en kwantitatieve indicatoren.

Toelichting:

In dit deel wordt verslag gedaan van de resultaten die in het project zijn gerealiseerd. Deze resultaten worden allereerst beschreven in woorden. Schrijf een kort 'verhaal' over waartoe het project heeft geleid.

Vervolgens rapporteert iedere pilot over de metingen die gedurende het project zijn gedaan met de zelfevaluatie STand van zaken AfstudeerProgramma hbo (STAP) en het Teamportret.

Tot slot is er ruimte om de resultaten te beschrijven aan de hand van de indicatoren die specifiek voor jullie project zijn gekozen, zoals door jullie beschreven in paragraaf 3.6.

4.1 Bereikte resultaten

Kwalitatieve beschrijving van wat er in het project is gerealiseerd.

4.2 Ontwikkeling zelfevaluatie STand van zaken AfstudeerProgramma hbo (STAP)

Beschrijving van de uitkomsten op de verschillende meetmomenten. Toelichting op de samenstelling van de steekproef. Interpretatie van de resultaten.

4.3 Ontwikkeling teamportret

Beschrijving van de uitkomsten op de verschillende meetmomenten. Toelichting op de samenstelling van de steekproef. Interpretatie van de resultaten.

4.4 Eigen indicatoren

Beschrijving van de uitkomsten op de verschillende meetmomenten van de indicatoren die genoemd zijn in 3.6. Toelichting op wijze van meten. Interpretatie van de resultaten.

Deel 5: Procesevaluatie

Doel: inzicht geven in hoe de diagnose en het verbeterplan hebben gefunctioneerd, wat goed is bevallen, wat verbeterd kan worden, alsmede de lessons learned en do's & don'ts van het uitgevoerde arrangement.

Toelichting:

Het is belangrijk om te weten welke problemen jullie zijn tegengekomen in het project. Daarom is deze evaluatie deels gebaseerd op een vergelijking van het ontworpen verbeterplan zoals beschreven in deel 3 en het uitgevoerde plan. Daarnaast is het van belang om te evalueren of alle veronderstelde mechanismen en outcomes zoals weergegeven in de redeneerketen uit paragraaf 3.6 ook zijn gerealiseerd. De procesevaluatie dient de volgende elementen te bevatten:

5.1 Reflectie terug

Gerealiseerd ontwerp	Is het verbeterplan gegaan als gepland of waren er eventuele tussentijdse aanpassingen? Waarom was aanpassingen nodig en welke waren dat?
Uitvoeringsproblemen	Wat was moeilijk of ging niet goed?
Uitvoeringssuccessen	Wat was makkelijk of ging heel goed?
Kosten	Een inschatting van benodigde tijd voor het bedenken en uitvoeren van het plan (exclusief kosten voor de onderzoeker). Houd rekening met de tijd van de projectleider, de projectleden, tijd van docenten voor bijwonen van bijeenkomsten etc.
Bijeffecten	Wat waren de onverwachte voordelen van dit plan? Wat waren de onverwachte nadelen?

5.2 Eindoordeel

Reflectie op en evaluatie van de redeneerketen. Kopieer hiervoor de tabellen uit 3.6 en voeg een kolom "eindoordeel" toe. Geef in dit eindoordeel aan of naar uw mening de outcome is gerealiseerd; geef aan waardoor dat komt, en hoe tevreden jullie waren met dit resultaat:

Interventie: Korte beschrijving van de interventie Wat gaan we doen?	Mechanisme 1: Vooronderstelling over het proces dat ervoor zorgt dat de interventie leidt tot de outcome. Antwoord op de vraag waarom werkt de interventie?	Outcome 1: Beschrijving van de te verwachten outcome (effecten) van de interventie: wat zijn de beoogde resultaat?	Eindoordeel 1
	Evt. mechanisme 2	Evt. outcome 2	Eindoordeel 2
	Evt. mechanisme 3 etc.	Evt. outcome3 etc.	Eindoordeel 3

5.3 Reflectie korte termijn

Lessons learned	Wat hebben jullie ervan geleerd?
Verbeteringen	Op basis van wat jullie nu weten, wat zouden jullie volgende keer anders doen?
Do's	Wat moeten anderen zeker doen?
Don'ts	Wat moeten anderen zeker niet doen?

5.4 Reflectie lange termijn

Schaalbaarheid	Hoe is de oplossing onderdeel te maken van de staande organisatie? Zijn er concrete plannen? In hoeverre leeft het c.q. is er steun voor het gebruik van het Protocol? Is dit toe- of afgenomen door het
----------------	--

	project?
Overdraagbaarheid	Zou dit arrangement ook door andere instellingen kunnen worden gebruikt? Welke elementen zijn moeilijk overdraagbaar omdat ze specifiek zijn voor jullie opleiding en waarom?

Bijlagen

Voeg hier alle benodigde bijlagen in om de onderdelen van de praktijkbeschrijving toe te lichten of onderbouwen. Wanneer het aparte documenten zijn, voeg dan hier onder een lijst met documenten toe en zet de documenten in de dropbox. Zorg voor een goede verwijzing in de tekst naar de juiste bijlagen, en waar nodig naar de bladzijden daar binnen.